

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Z.E. dhr. D.M. van Weel
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Geachte heer Van Weel,

Namens de leden van het Offensief Tegen Explosies bied ik u graag het actieplan aan voor de aanpak van aanslagen met explosieven. Dit actieplan is de afgelopen maanden tot stand gekomen dankzij de inzet van alle partners die zich in het Offensief hebben verenigd: het ministerie van Justitie & Veiligheid, de Nationale Politie, het Openbaar Ministerie, de woningcorporaties, gemeentes, de verzekeraars, de reclasseringsorganisaties en VNO-NCW en MKB-Nederland. Gezamenlijk zetten wij ons de komende periode in om het aantal aanslagen met explosieven in Nederland terug te dringen.

De noodzaak voor actie is groot. De afgelopen jaren zijn onze buurten opgeschrikt door een verontrustend groeiend aantal aanslagen met zwaar vuurwerk en explosieven. Wat begon als een nieuwe vorm van criminele intimidatie, wordt inmiddels steeds vaker ingezet om persoonlijke conflicten op gewelddadige wijze uit te beslechten. In 2024 waren er in Nederland maar liefst 1543 aanslagen of pogingen daartoe. Nergens in Europa worden zoveel aanslagen gepleegd met zwaar vuurwerk en explosieven als in Nederland. De gevolgen zijn ingrijpend: bewoners en burens verliezen hun gevoel van veiligheid, panden raken zwaar beschadigd en de risico's voor de openbare orde zijn groot. In sommige gevallen heeft dit geleid tot dodelijke slachtoffers of ernstig lichamelijk letsel. Ondanks de inspanningen van de afgelopen jaren om de daders op te sporen en te vervolgen, is het aantal explosies helaas nog niet gedaald. Wij mogen niet accepteren dat deze situatie de nieuwe norm wordt. Het is dan ook zeer goed dat u het Offensief Tegen Explosies heeft geïnitieerd, en daarmee de opdracht heeft gegeven om alle beschikbare middelen in te zetten teneinde een sterke afname van het aantal explosies te realiseren.

Het Offensief is in december 2024 van start gegaan en in de afgelopen maanden hebben wij gezamenlijk het actieplan ontwikkeld waarin de prioriteiten voor de komende periode zijn vastgelegd. Dit actieplan is een eerste aanzet voor de aanpak. Het actieplan richt zich op alle facetten van explosiegeweld: preventie, opsporing en vervolging, lokale aanpak en nazorg. Onze aanpak is breed. We zetten in op het voorkomen van aanslagen. Zo moet de ogenschijnlijke onuitputtelijke bron van uitvoerders kleiner worden. Dit doen we bijvoorbeeld door vaak kwetsbare potentiële uitvoerders met gerichte communicatie en interventies weerbaarder te maken tegen de verleidingen van het snelle geld. We treden tegelijkertijd hard op tegen de daders die bij een aanslag betrokken zijn. Het moet duidelijk zijn dat misdaad niet loont. Politie en OM investeren nog verder in de opsporing en vervolging na aanslagen en voeren hier landelijke regie op zodat alle eenheden optimaal kunnen inzetten op intelligence, opsporing, verstoren en heterdaadaanpak m.b.t. explosies. Dit stelt de politie en het OM in staat zich nog beter te richten op criminele netwerken waaronder opdrachtgevers, brokers, facilitators en ronselaars.

Ook zetten we acties in gericht op het tegengaan van de gemakkelijke (online) verkrijgbaarheid van explosieven en de internationale stromen van zwaar vuurwerk. Hierbij zoeken we de samenwerking met omringende landen en lobbyen we voor strengere regelgeving binnen de EU.

Ook de lokale aanpak van de explosieproblematiek wordt versterkt. Dit door het vergroten van de kennis van gemeenten over welke bestuurlijke bevoegdheden en juridisch instrumentarium kunnen worden gebruikt om aanslagen tegen te gaan of te voorkomen. En er wordt onderzocht hoe bedrijven zich weerbaarder kunnen maken tegen explosies. Het is belangrijk om daarnaast oog te hebben voor de nazorg voor slachtoffers en getroffen buurten na een explosie zodat mensen sneller kunnen herstellen na een incident. We spannen ons in om de samenwerking hierbij tussen lokale partners zoals woningcorporaties en andere verhuurders, gemeente, politie en bedrijven nog beter in te richten. Hierbij willen wij lokale partners inzicht geven in de mogelijkheden onderling kennis te delen en informatie uit te wisselen en agenderen wij knelpunten hierbij. Ook wordt door verzekeraars samen met het OM onderzocht hoe schade n.a.v. een explosie beter verhaald kan worden. Tot slot stimuleren wij de meldingsbereidheid van inwoners door middel van, bijvoorbeeld, campagnes gericht op het anoniem melden van verdachte situaties of het opsporen van personen die betrokken zijn geweest bij een aanslag.

Tijdens het opstellen van het actieplan hebben we niet stilgezeten, maar zijn verschillende acties al daadwerkelijk in gang gezet. Zo heeft er vorige maand een Field Lab plaatsgevonden waarbij acht interdisciplinaire teams aan het werk zijn gegaan om innovatieve maatregelen te bedenken die de komende tijd worden uitgetest. En de politie heeft een internationale conferentie belegd waarin politiedelegaties uit verschillende landen hebben gesproken over het tegengaan van illegaal zwaar vuurwerk in Europa door hierbij intensiever samen te werken. Het Offensief is nadrukkelijk een actiegericht gezelschap. Wij zijn niet bang om nieuwe maatregelen uit te proberen en daarvan te leren. Interventies die werken zetten we door, en wanneer iets niet werkt, stellen we onze koers bij. Tegelijkertijd nemen we in onze acties bestaande en nieuwe inzichten mee vanuit (wetenschappelijk) onderzoek, gedragswetenschappers en communicatie experts.

Het terugdringen van aanslagen met explosieven is een complexe opgave die de nodige tijd en inspanning zal vergen. Een fenomeen als dit is niet met een paar snelle interventies te keren. Ik ben dan ook verheugd dat het Offensief kan rekenen op het commitment van een breed gezelschap om het maatschappelijk probleem van de explosies aan te pakken. Wij rekenen daarbij op uw steun.

Namens de leden van het Offensief Tegen Explosies,

Carola Schouten

Voorzitter Offensief Tegen Explosies